

بسم الله الرحمن الرحيم

فیصله میان غیر مسلمانان در دولت اسلامی

(ترجمه)

پرسش

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

از شما پیرامون مسئله استثناء پیامبر صلی الله علیه وسلم را در شأن مشرکین عرب که آن‌ها را کفار یمن می‌نامند که بردین شان باقی بمانند، توضیح می‌خواهم. آیا این استثناء را در حق مشرکین عرب به عنوان محدودیت در نظر عموم می‌دانیم که در کتاب دولت اسلامی ص 7 و ص 144 ذکر شده است؟ دو طبقه اخیر به حال خود گذاشته می‌شوند که چه عقیده دارند و چه پرستش می‌کنند... و دو دسته عبارتند از: اهل کتاب و مشرکین اند. و هم‌چنین محدودیت آن‌چه در پیش نویس قانون اساسی ماده 27، بند "ب" ذکر شده؛ آیا این استثناء فقط برای همین نسل است؟ و می‌خواهم یک پرسش دیگر راجع به آن‌چه در کتاب دولت اسلامی صفحه 144 ذکر شده اضافه نمایم: "دولت قاضی را برای آن‌ها تعیین می‌نماید که اختلافات آن‌ها را در محاکم خاص بررسی نماید." امیدواریم که ماهیت کار این قاضیان و وضعیت آن‌ها را روشن کنید، با توجه به این‌که من در مقدمه قانون اساسی این پرسش را قبل از این‌که به شما راجع نمایم، جستجو نمودم؛ اما آن را پیدا نکردم (آیا درست است که از دادگاه دولت همزمان دو حکم صادر شود؟ یک حکم در مورد اسلام و حکم دیگری غیر از اسلام؟) و از شما قدردانی ویژه می‌نمایم. برادرتان ابو بلال

پاسخ

وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته!

هر دو پرسش شما از متن ذیل کتاب دولت اسلامی صفحه 146 می‌باشد:
این برای مسلمانان است که در مورد غیرمسلمانانی که به غیر از اعتقاد اسلامی باورمند اند، آن‌ها عبارتند از: مشرکان بت‌پرست، صابئه، مجوس‌ها، هندوها و همه کسانی هستند که اهل کتاب نیستند.

اما دو گروه اخیر، آن‌چه را که به آن اعتقاد دارند و آن‌چه را عبادت می‌کنند، به حال خود گذاشته می‌شوند و مطابق آیین خود به امور ازدواج و طلاق می‌پردازند و دولت قاضی را برای آن‌ها تعیین می‌کند که به این امورشان در محکمه‌ها بررسی نمایند؛ اما در مورد مطعومات (مواد غذایی) و ملبوسات (پوشاک)، طبق مقررات آیین خودشان در نظام عمومی رفتار می‌شود (آن‌چه را که شریعت جواز می‌دهد) و با غیر اهل کتاب مانند اهل کتاب معامله می‌شود. رسول الله - صلی الله علیه وسلم - در حق مجوس فرمودند:

(سنوا بهم سنة أهل الكتاب)

ترجمه: با آن‌ها مثل اهل کتاب رفتار نمایید.

اما در مورد معاملات و عقوبات، با غیر مسلمان‌ها مانند مسلمان‌ها برابر معامله می‌شود. بنابر این، عقوباتی که بر غیر مسلمانان اعمال می‌شود، همان‌طور بر مسلمانان اعمال می‌شود. هم‌چنان در معاملات که با غیرمسلمانان اجراء و فسخ می‌شود، هم‌چنین در شأن مسلمان‌ها بدون کدام برابری و تمیزی بین یک شخص باشخصی دیگری اجراء می‌شود.

همچنان در خود همین کتاب صفحه 147 آمده: «خلاصه این است که دولت در سیاست داخلی خود، شریعت اسلامی را بر همه کسانی که تحت سلطه‌اش قرار می‌گیرند، خواه مسلمان باشند یا غیرمسلمان؛ اجراء می‌نماید. و اجراء آن به شرح زیر است:

د - امور مربوط به ازدواج و طلاق را در میان غیرمسلمانان مطابق با مذاهب آن‌ها قضات‌شان در محاکم دولت فیصله می‌نمایند و نه در محاکم‌های خاص به خودشان. و این امور مطابق احکام اسلام از قضات مسلمان بین آن‌ها و مسلمانان فیصله می‌شود...»

به همین ترتیب، آن‌چه در ماده هفت بند "ب" ذکر شده است:

«ماده 7 - دولت، شریعت اسلامی را بالای کسانی که تابعیت دولت را دارند، چه مسلمان و چه غیرمسلمان باشند، به شرح زیر اجراء می‌نماید:

ب - غیرمسلمانان، آن‌چه را که به آن اعتقاد دارند و آن‌چه را که پرستش می‌کنند؛ مطابق نظام عمومی به حال خودشان گذاشته می‌شوند.»

پاسخ پرسش اول شما: در اینجا مراد مشرکین عرب نیستند بلکه مراد بت‌پرستان غیر عرب‌ها مانند برخی قبایل آفریقایی هستند. حکم حقیقی در حق آن‌ها این است که به‌ترک نمودن دین‌شان جبر کرده نمی‌شوند و با وجودی که ذبح‌شان خورده نمی‌شود و زنان‌شان نکاح؛ اما دولت با آن‌ها معامله اهل کتاب را انجام می‌دهد. اما حکم شرعی پیرامون بت‌پرستان از مشرکین عرب؛ اختیار میان اسلام و قتل است و هیچ‌کسی از این جماعه در عصر ما باقی نماندند بلکه در عصر صحابه رضوان‌الله‌علیهم تمام شدند؛ و از جمله آن‌ها کسی ایمان نیاورده بود، مسلمان‌ها قتلش نمودند. و ما احکام آن‌ها را در کتاب شخصیت اسلامی جلد دوم به شرح زیر توضیح داده‌ایم:

در مورد مشرکان عرب، صلح و ذمه از طرف آن‌ها پذیرفته نمی‌شود؛ اما به اسلام فرا خوانده می‌شوند، اگر به اسلام گرویدند باقی گذاشته می‌شوند، وگرنه کشته می‌شوند. الله سبحانه و تعالی فرموده:

﴿سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولَىٰ بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ﴾ [فتح: 16]

ترجمه: از شما دعوت خواهد شد که به سوی قومی جنگجو و پر قدرت بیرون روید. با آنان پیکار می‌کنید یا این که مسلمان می‌شوند (یعنی دو راه بیشتر در پیش نخواهند داشت: رزم با مسلمانان، یا پذیرش دین آنان).

آیه پیرامون کسانی اند که آن‌ها از اعراب بت‌پرست هستند و رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم با آن‌ها جنگید، ودالت برین دارد که اگر صلح نکردند، با آن‌ها جنگیده شود. هم‌چنان از طریق حسن روایت شده که فرمود: "رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم امر کردند که با عرب‌های که در مقابل اسلام اند، جنگیده شود، و غیر از جنگ از آن‌ها چیزی پذیرفته نشود. و هم‌چنان امر نمودند که همراه با اهل کتاب جنگیده شود تا وقتی که ذلت‌مندانه به دست خود جزیه را بپردازند. و ابو عبید فرموده: این‌جا مراد حسن از عرب‌ها، بت‌پرستان اند که از اهل کتاب نیستند، اگر از اهل کتاب می‌بودند، رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم از آن‌ها غیر جنگ قبول نمودند که در احادیث واضح است. و این هم ثابت نشده که رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم از کسانی که بت‌پرست اند، جزیه از هیچ‌کدام‌شان نپذیرفتند؛ بخصوص بعد از نزول آیه فتح و سوره توبه از آن‌ها غیر از اسلام و جنگ چیزی دیگری قبول نکردند. آن‌چه که پیرامون اخذ جزیه روایت شده مانند اهل یمن و نجران این است که از اهل کتاب (یهود و نصاری) گرفته واز کسانی که بت‌پرستان از عرب اند اخذ نکرده است.

پاسخ پرسش دوم شما:

در مورد آن‌چه که در متن فوق آمده: "... دولت قاضی را برای آن‌ها تعیین می‌نماید که پیرامون امورشان در محکمه‌ها بررسی نمایند" و هم‌چنان " امور مربوط به ازدواج و طلاق را در میان غیرمسلمانان مطابق با مذاهب آن‌ها قضات‌شان در محاکم دولت فیصله می‌نمایند و نه در محاکم‌های خاص به خودشان"، بنابراین قرار نیست قضات مسلمان کسانی باشند که طبق قوانین خود میان آن‌ها حکم نمایند، بلکه هدف این است که توسط قضات خودشان (غیر مسلمان‌ها) میان آن‌ها فیصله می‌گردد، و برای این

قاضیان کدام محکمه جداگانه نمی‌باشد؛ بلکه آن‌ها در ساختمان‌های دولتی دارای اتاق‌های قضایی هستند و از دید اداری وابسته به محاکم دولت اند و تعیین قاضی به آن‌ها واگذار نمی‌شود؛ بلکه توسط دولت تنظیم می‌شود. بنابراین دولت است که قضات را از خودشان برای آن‌ها تعیین می‌نماید تا بین آن‌ها در امور ازدواج و طلاق و آن‌چه به آن پیوسته است، قضاوت کنند. و این امر به معنی این نیست که محاکم دولت با دو حکم اداره می‌شود: یک حکم اسلامی و دیگری حکم غیر اسلامی؛ بلکه محاکم دولت فقط با اسلام حکم می‌کند و بس. اما آن‌ها دارای اتاق‌های اداری هستند که قاضی‌های غیر مسلمان بین غیرمسلمان در امور ازدواج، طلاق و آن‌چه که مربوط به آن می‌شود، مطابق آیین و قوانین خود فیصله می‌کنند. قسمی که این را شریعت تعیین نموده است.

برادران عطاء بن خلیل ابو الرشته

16 جمادی الثانی 1436 هـ.ق.

05/04/2015 م.

مترجم: احمد جبیر نوری